

НОВОАНГЛІЗМИ-ПЕРСОНОНОМЕНИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ

NEW ANGLICISMS–PERSONONOMENA IN THE SOCIO-CULTURAL CONTEXT

Фаріон І.Д.,

orcid.org/0000-0002-5368-2055

доктор філологічних наук, професор,

доцент кафедри української мови

Інституту гуманітарних та соціальних наук

Національного університету «Львівська політехніка»

У статті проаналізовано особливий пласт запозичених англійців в українській мові, що виникли як авторські новотвори за певних англомовних суспільно-культурних обставин. Ці англійці ідентифікуємо як *персонономени*, а процес їхнього виникнення називаємо *персонономінацією*.

У дослідженні розкриваємо соціолінгвальний контекст та лексико-семантичне поле *новоанглійців-персонономенів* та їхню кількість серед вибірки 100 поширених новоанглійців в нашому інформаційному просторі; аналізуємо їхню корельованість із чужомовною реальією та потребою її перенесення в українську дійсність, а відтак добираємо чи створюємо українські відповідники як спосіб актуалізації національних поняттєво-вербальних процесів.

В окремих випадках така лексика (на зразок *бот* чи *влог*) є розширенням поняттєво-вербальної бази нашої мови та дійсности, проте в абсолютній більшості запозичених лексем українські відповідники – це актуалізація словотвірних можливостей української мови (*буккросинг* – *книгообіг*, *книгообмін*; *стейкхолдер* – *зацікавлена сторона*, *користач*; *сторітелінг* – *оповідки*, *казки*, *байки*, *новелетки* та ін.). Предметом системного аналізу є два показові новоанглійці (чи псевдоанглійці) *фрілансер* і *бот* в соціокультурному, лексико-семантичному й етимологічному контексті, а також пошук їхніх українських відповідників.

Вивчення явища *англобарбаризації* в соціокультурному та націєцентричному контексті вможливить вибудувати механізми захисту лексичної системи української мови від невмотивованих *новоанглійців-персонономенів*. Соціолінгвальна залежність від цих запозичень свідчить про несамотійність мислення певної частини українського суспільства, відсутність національного самоусвідомлення та знань з української мови. Пропонована стаття пропонує способи розв'язання проблеми невмотивованої кількості англійців авторського походження.

Ключові слова: новоанглійці, псевдоанглійці, персонономени, персонономінація, лексико-семантичний та етимологічний аналіз, соціокультурний контекст.

In this article it is analyzed a special layer of English borrowings in the Ukrainian language, which emerged as author's neologisms in certain English-speaking socio-cultural circumstances. We identify these English borrowings as *persononomena*, and the process of their occurrence is called *personomization*.

The study reveals the socio-linguistic context and lexical-semantic field of *New anglicisms - persononomena* and their number among the sample of 100 common New anglicisms in our information space; we analyze their correlation with the foreign-language reality and the need to transfer it to the Ukrainian reality, and thus select or create Ukrainian equivalents as a way to actualize national conceptual and verbal processes.

In some cases, such vocabulary (such as *бот* [*bot*] або *влог* [*vlog*]) is an extension of the conceptual and verbal base of our language and reality, but in the vast majority of borrowed tokens Ukrainian equivalents – is the actualization of word-formation capabilities of the Ukrainian language (*буккросинг* [*bookcrossing*] – *книгообіг*, *книгообмін*; *стейкхолдер* [*stakeholder*] – *зацікавлена сторона*, *користач*; *сторітелінг* [*storytelling*] – *оповідки*, *казки*, *байки*, *новелетки*, та ін.). The subject of systematic analysis is two demonstrative New anglicisms (or pseudo-anglicisms) *фрілансер* [*freelancer*] і *бот* [*bot*] in the socio-cultural, lexical-semantic and etymological context, as well as the search for their Ukrainian equivalents.

The study of the phenomenon of *Anglo-barbarization* in the socio-cultural and nation-centric context will make it possible to build mechanisms for protecting the lexical system of the Ukrainian language from unmotivated New anglicisms - *persononomena*. Sociolinguistic dependence on these borrowings shows the lack of thinking independence of a certain part of Ukrainian society, lack of national self-awareness and knowledge of Ukrainian language. The given article shows the ways for solving the problem of unmotivated number of English borrowings of author's origin.

Key words: New anglicisms, pseudo-anglicisms, persononomenon, personomization, lexical-semantic and etymological analysis, socio-cultural context.

Постанова проблеми. Проблема нестримного потоку *англійців* в українській мові – це фокус етнопсихологічної, суспільно-політичної, а відтак мовної проблематики. Кульмінаційні історичні процеси неминуче виявляють себе через чужі мовні засоби, що показово сигналізують про ідеологічний напрям розвитку суспільства та його (не)спроможність вистояти в часи

глобалізму й нав'язаного мультикультуралізму. Безпрецедентна хвиля *англійзації* як глобального явища в нашому національно ослабленому суспільстві містить реальні загрози для лексичної структури мови і ментальности українців. Ще не подолавши понад трьохсотлітній натиск російської мови під фальшивим гаслом інтернаціоналізації, українці потрапили в пастку *глобальної англійзації*.

Основна причина сучасних масованих, навальних запозичень як *барбаризації* полягає в суспільно-психологічному чинникові. Носій на підсвідомому рівні визначає перевагу чужої мови над своєю, злегка й безперешкодно піддається чужому впливові як моді, тенденції чи престижу. Для нього чуже слово є способом підвищення самооцінки й самоствердження, себто він розумово залежний від зовнішнього світу, позаяк безсилий і не здатний наповнитися своїм. У такому випадкові рідна мова, як і сама людина, втрачає здатність до саморозвитку і, понад то, здатності боронити «*індивідуальність свого народу і його право бути самим собою*» [1, с. 390].

Вивчення явища англобарбаризації в соціокультурному та націєцентричному контексті вможливить вибудувати механізми захисту лексичної системи української мови від невмотивованих англійзмів.

Аналіз досліджень з порушеної проблематики. Перше двадцятиліття третього тисячоліття – це вибух *англійзмів* в українській мові, про що ми вже зазначали в нашій розвідці двадцятилітньої давнини, а також у нещодавніх дослідженнях [2; 3, с. 110–135; 4. 5–59]. Над проблемою запозичення англійзмів працювали також Я. Голдованський, Я. Жлуктенко, Б. Ажнюк, П. Селігей [5; 6; 7; 8], серед найновіших розвідок дисертаційні праці Н. Попової [9], О. Стишова [10], С. Федорець [11], Л. Архипенко [12], Я. Битківської [13], О. Лапінської [14], Т. Майструк [15], Н. Ясинецької [16] та інші, а також численні статті на цю тему, де досліджено ступені освоєння англійзмів, їхню лексико-семантичну структуру, синтагматично-парадигматичні, прагматичні зв'язки і функціонування, доцільність та перспективність входження до мовної системи та вплив позамовних чинників, а також напрацювання словників англійзмів.

Постанова завдання. Предметом нашого аналізу є значною мірою вмотивовані запозичення, що виникли як авторські новотвори за певних англомовних суспільно-культурних обставин. Серед них трапляються *псевдоанглійзми* на зразок *бот*, що насправді чеського походження, але зазвичай потрапило в інші мови через англомовне посередництво. Процес виникнення новоанглійзмів у нашій мові, з огляду на їхній авторський характер, називаємо *персонономінацією*, а новоанглійзми (чи англоамериканізми) – *персонономенами*.

Серед наших першорядних завдань: а) розкрити соціолінгвальний контекст та лексико-семантичне поле *англійзмів-персонономенів* та показати їхню кількість серед вибірки 100 поширених

англійзмів в нашому інформаційному просторі; б) проаналізувати їхню корельованість із чужомовною реальією та потребою її перенесення в українську дійсність; в) дібрати чи створити українські відповідники як спосіб актуалізації національних мисленневих процесів, адже «*кожна літературна мова доти жива і здібна до життя, доки має можливість, з одного боку, всисати в себе всі культурні елементи сучасності, значить, збагачуватися новими термінами та висловами, відповідними до прогресу сучасної цивілізації, не тратячи при тім свого основного типу і не переходячи в жаргон якоїсь спеціальної верстви чи купи людей, а з другого боку, доки має тенденцію збагачуватися чимраз новими елементами з питомого народного життя і з відмін та діалектів народного говору*» [17 т. 37, с. 206–210].

Серед ста дібраних для системного соціолінгвального та лексико-семантичного аналізу англійзмів ми виявили 22% таких *персонономенів*: *birdwatching, blog, bot, bookcrossing, case, coming out, crossword, flashmob, freelancer, gender, harassment, lapbook, lifehack, meme, podcast, soft skills, spoiler, stakeholder, startup, storytelling, sex, vlog*.

Деякі з них проаналізуємо в соціолінгвальному контексті з метою заглиблення в реальію мови-джерела (*бот*) та віднайдення їхніх українських відповідників або обґрунтування їхнього вжитку в українській мові (*фрілансер*).

ФРІЛАНСЕР

Наша література, а отже, мова щедротна на неповторні таланти. Проте серед цього багатства винятковою є філософсько-літературна і мистецька творчість геніальної Емми Андіївської (1931 р. н., Донецьк) – громадянки США, мешканки Німеччини та українки з таким запасом українськості, що його стало б на кожного мешканця планети Земля.

Вільно спілкується англійською та німецькою, її твори перекладають англійською, німецькою, французькою, польською, російською, есперанто, івритом, португальською, **але вона творить і живе лише українською:**

«Я вперше у своєму житті почула українське слово в Вишгороді, куди ми переїхали з Донбасу (1936 р – І.Ф.). Там зі мною, п'ятилітнім дитинчам, говорили 16-літні дівчаточка в вишиваних сорочках. Говорили українською з такою гідністю, як ніхто. І коли я мамі продемонструвала, як підхопила оту незнайому мову, мама сказала: «Не смей! Ребенок омужичивается! <...> Мене зробила українкою несправедливість. Я не терплю несправедливості. Байдуже, щодо кого.

Як це так – «пхе» лише тому, що ті дівчаточка говорили оцією мовою? Ха, я вам дам «пхе»! Я все життя тільки українською мовою пишу. Тільки! А я могла б писати, якщо б хотіла, кількома іншими мовами» [18].

І ось про цю самодостатню українку і мислительку на еміграції, справжнім домом якої є мова, у вікіпедії зазначено, що вона працювала «*фрілансером на радіо «Свобода» упродовж 1959–1963 років*». Не знаю, як би поставилася пані Емма до цього новоанглїзма в українському тексті, але вона, з крові та переконань українська мислителька та письменниця, точно б знала питомий відповідник, бо їй добре відомо, що «*Мова – це діалог. Слово, яке не доходить до иншого мертве. Розмова завжди здійснюється з кимось иншим і кожне слово потребує в кожному конкретному мить правильного неповторного тону, аби проникнути через иншу решітку, решітку ино-буття й дійти до иншого співрозмовника*» [19, с. 192].

Отже, англійська словосполука *free lancer* – це 1. ‘найманець’, 2. ‘політик або журналіст, що не належить до якоїсь партії або редакції’ [AUC, с. 531], де прикметник *free* 1. ‘вільний’, 2. ‘невимушений’, 3. ‘добровільний’, 4. ‘незайнятий, звільнений’, 5. ‘щедрий, багатий, значний’, 6. ‘безкоштовний, відкритий, доступний’ [AUC, с. 531]; 1. ‘особа, яка працює без будь-яких довгострокових зобов’язань перед роботодавцем’, 2. ‘особа, яка діє незалежно, не будучи пов’язаною з організацією чи уповноваженою нею’ [MW].

Староанглійське *freo* ‘звільнений; той, що діє з власної волі’, також ‘благородний, радісний’, походить від прагерманського **friez* ‘возлюблений, вільний’ (звідси також старофризьке *fri*, старосаксонське *vri*, давньонімецьке *vri*, німецьке *frei*, голландське *vrij*, готське *freis* ‘вільний’), далі – від праіндоєвропейського **priu-a-* ‘дорогий, возлюблений’, від кореня **pri-* ‘любити’.

Еволюція значення від ‘любити’ до ‘вільний’, мабуть, пов’язана з термінами *beloved* ‘возлюблений’ та *friend* ‘друг’, які застосовували до вільних членів клану, на відміну від рабів (пор. з готським *frijon* ‘любити’, староанглійським *freod* ‘прихильність, дружба, мир’, *friga* ‘любов’, *fridu* ‘мир’, давньоскандинавським *fridr* ‘мир, особиста безпека; любов, дружба’, німецьким *Friede* ‘мир’, староанглійським *freo* ‘дружина’, давньоскандинавським *Frigg* (ім’я дружини Одіна, буквально ‘возлюблена’), середньонімецьким *vrien* ‘брати за дружину’, голландським *vrijen*, німецьким *freien* ‘свататися’) [OED].

Другий складник словосполуки – *lancer* < *lanc* n 1. ‘спис, піка’; 2. ‘воїн зі списом’; 3. ‘ості, остень’ (риболовецьке знаряддя у вигляді списа); 4. ‘ланцет’ (хірургічний інструмент з двосічним лезом). 5. *звич.* ‘кавалерист’ (із пікою) [AUC 2006, с. 773].

Слово *lance* (кін. XIII ст.; як прізвище – кін. XII ст.) походить від старофранцузького *lance* ‘спис, довжина списа’ (XII ст.), далі – від латинського *lancea* ‘легкий спис’ (Марк Теренцій Варрон вважає, що це слово еспанського походження, а точніше кельтберського). Французьке слово просочилося в германські мови: пор. з німецьким *Lanze*, середньоголландським *lanse*, голландським *lans*, данським *landse* [OED; CIC, с. 583].

Уперше слово-комполит *freelancer* ужив шотландський письменник Вальтер Скотт у славетному романі «Айвенго» 1820 року в значенні воїна зі списом, що воює як найманець з власною зброєю, себто – вільний стрілець. Переносного сенсу ця лексема набуває з 1864 року.

З огляду на сучасні обставини, відбулася десемантизація цієї історичної лексичної одиниці, що набула значення мирного робочого фаху – самовільного пошуку роботи (чи одночасно кількох робіт) без укладення довготермінової угоди як позаштатного працівника – **вільнонайманця**. В Україні вільнонайманці зазвичай виконують роботу віддалено через інтернет.

У випадкові з Еммою Андієвською вона, будучи географічно віддаленою від України, живе в самому серці її великої мови, з якої як ніхто з усіх наших письменників творить ядра сенсів:

...

Вели штурпачю в мозку притьмом згинуть.

Втомилась плоть од вічних перегонів

Добра і зла: душа – в суцільних гулях,

Самі піски, суцільна німота,

Ні злетів, ні осяянь, ні мети, –

Усе – з нуля. І беззь, що цілить в тир [20, с. 69].

Емма Андієвська слушно каже нам, що «*кожна доба інакше унаправлює свої ліхтарі на ті самі явища* (як у випадкові з історизмом *фрілансер* – І. Ф.). *Масовості не завжди доступний дух. До духу йдуть лише одиниці, хоч теоретично це може робити кожен. І все ж не кожному може бути зрозуміло те щось, що має велику вартість. Я вважаю, що не треба писати всім для всіх, а писати так, як кожен, зокрема, має в цьому свою потребу*» [21, с. 35–36].

Отже, не кожен уміє віднайти свій дім через своє слово, бо не кожен вільний і щасливий власник: «...у реальному вимірі батьківщина – це передусім мовна батьківщина» [19, с. 189].

БОТ

Одне з найчастотніших слів у нет-мережі – *бот*, що є усиченням (способом афери́зи через скорочення початку слова) від загальновідомого іменника *робот*. З відкритих джерел, зокрема вікіпедії, відомо, що **робот**, або **бот**, а також **інтернет-бот** тощо (< англ. *bot*, скорочено від англ. *robot*) – спеціальна програма, що виконує автоматично і/або за заданим розкладом які-небудь дії через ті ж взаємодійники (інтерфейси), що й звичайний користувач. Під час обговорення комп'ютерних програм термін уживають здебільшого щодо Інтернету. Зазвичай *ботів* призначають для виконання одноманітної й повторюваної роботи з максимально можливою швидкістю (очевидно, набагато вищою за можливості людини) [22].

В англійській мові – *robot* ['rɒbɒt] має такі значення: 1. 'робот, механічна людина', 2. 'автомат, телемеханічний пристрій', 3. *ав.* 'автомат управління', а ~ *bomb ав.* 'керована авіаційна бомба', а ~ *pilot ав.* 'автопілот', а ~ *plane* 'безпілотний літак', 4. *перен.* 'бездушна людина, людина-машина', 5. 'автоматичний сигнал вуличного руху' [BAUC]; *bot n.* 'комп'ютерна програма, яка працює автоматично, шукає і знаходить інформацію в інтернеті' (CD).

Крім того, *бот* – це омонімна лексема: 'личинка мотіля, який є внутрішнім паразитом тварин; зазвичай він живе в шлунку і, проходячи через шлунково-кишковий тракт господаря, осідає на землі' [23; 24].

Перше вживання усиченої форми *бот* <*робот* датують 60-и роками ХХ століття, тоді як друге омонімне значення лексеми *бот* в англійській мові пов'язують з голландським, фризьким чи німецьким джерелом ХІІ століття (4; 5). Є вже і складний похідник **чат-бот** первісно як служба обслуговування клієнтів, щоб відповісти на запитання щодо товару, який поширений на інші інтернет-сфери спілкування, зокрема *телеграм* [23].

Проте чи насправді *робот* і його похідник *бот* англійського походження, як це нам вказують лексикографічні джерела англійської мови і, наприклад, поширене джерело вікіпедія? Звісно, що ні.

Термін *робот* 2021 року відсвяткував 100-літній ювілей. Уперше це слово використав відомий чеський письменник Карел Чапек 1921 року в своїй п'єсі «R.U.R.» «Rossumovi Univerzální Roboti», де під словом *робот* крилися одухотворені потвори на зразок чудовиськ, які хоч і біологічні істоти, але їх можна зібрати з різних запчастин. Спершу для таких людиновидних істот Карел Чапек використав запозичене з латинської

мови слово *labor* < *робота, праця*, проте його брат художник Йозеф Чапек засумнівався в звучності слова *лаборжі* в чеській мові і, не відриваючись від мольберта, сказав: «*То назви їх просто «роботами»*». В основі цього новотвору лежало знайоме чеське слово *робота*, що означає не просто будь-яку працю взагалі, а надзвичайно важкий, каторжний труд; панщину. 1923 року п'єсу «R.U.R.» перекладено англійською мовою, а за кілька літ потому «робота» внесено до Оксфордського словника [ЕСУМ 5, с. 100; 25].

За два десятиліття, 1941 року, американський письменник-фантаст Айзек Азімов (Ісаак Юдавіч Азімаў, уродженець Білорусі) вдихнув у чеський новотвір друге дихання. Вийшло його оповідання «Брехун!», де запропоновано перше похідне слово від терміна *робот* – *robotics* (*robot+technics*, робототехніка), тобто наука, що розробляє і вивчає роботів. За рік в оповіданні «Хоровод» Айзек Азімов сформував три закони робототехніки – обов'язкові правила поведінки для роботів. До цього роботи цікавили письменників переважно як механічні створіння, що збунтувалися проти людей [25].

Етимологія слова *робота* сягає праслов'янського *orbiti 'працювати на когось', похідне від *orb* 'раб', старослов'янське – *rab* 'працювати на когось, прислугувати', споріднене з давньоверхньонімецьким *ar(a)beit(i)* 'робота, тягота, нужда', середньовісньонімецьке *ar(e)beit*, нижньовісньонімецьке *Arbeit* 'робота', готське *arbaips* 'робота, нужда'. Натомість у слов'янських мовах маємо: московське *работать*, білоруське *рабіць*, давньоруське *робити* 'поневолювати, перетворювати на рабів; працювати, виконувати роботу', польське *robic* 'робити', чеське *robiti*, словацьке *robit'*, нижньолужицьке *robiš*, болгарське *работя* 'працюю, обробляю землю', сербохорватське *ра́бити* 'уживати, користуватися, використовувати' [ЕСУМ 5, с. 989], *робить* < роб 'раб, невольник' [Ф. ЭСРЯ ІІІ, с. 487].

То хто ж такі *боти* (*ро-боти*) сьогодні в інтернет-просторі, що пройшли столітню еволюцію від новотвору братів Чапеків *робот* та етимологічного значення слова 'робота' як *рабство*, себто *тяжка підневільна праця* до усиченого похідника *бот*?

Боти – це автоматизовані програми, які залишають, зазвичай, ті самі коментарі під різними дописами. Вони не провадять власної дискусії або її не аргументують (на відміну від *тролів*, що є реальними істотами). Бот ніколи не відповідає – він не вміє цього робити. Боти атакують впливових публічних осіб, інші їх не цікавлять. На бота слід скажитися і забанювати. Боти

впливають на суспільну думку та спрямовують її в потрібне русло для тої чи тої політичної сили або бізнес-структури з чітко визначеним завданням. Боти дієвий інструмент в руках політиків з метою дискредитації своїх супротивників. Для цього вони створюють так звані *ботоферми* як ще один метафоричний лексичний складний похідник, утворений від *робота*, що не думає, а виконує механічну дію, закладену з певною метою керівною силою. Ботів розпізнають за відсутністю особистої інформації, світлин та справжніх друзів, наявності в друзів значної частини акаунтів, які також схожі на ботів, за цілодобовою активністю та ін. [26].

Оже, еволюція чеськомовного індивідуального новотвору від братів Чапеків *робот* <*робота* свідчить не лише про семантичне розширення цієї лексичної одиниці під впливом розвитку технічної думки і суспільних процесів, але створення ще одного лексичного похідника *бот* в англійському інтернет-просторі у 60-х роках ХХ століття. Можливо, висока продуктивність вживання цієї лексеми зумовлена також її омонімічним значенням в англійській мові як *‘внутрішнього паразита тварин’*. Сучасне використання слова *bot* в дивовижний спосіб перегукується з давнішими вживаннями на позначення *паразитичного черв’яка* або *опариша*, а в епоху Першої світової війни в австралійсько-новозеландському сленгові слово також позначало *нікчемну людину, яка тільки створює проблеми* [OED].

Хіба ж теперішні інтернет-боти – це не паразити (нахлібники), що живуть коштом чужої праці і чужих досягнень, гарцюючи на сторінках неугодних комусь публічних осіб?

З огляду на зазначену питому ще праслов’янську етимологію та функціонування, вживання цього слова в нашій мові цілком прийнятне. Нижче пропонуємо таблицю українських відповідників до *новоанглійців-персономенів*. З погляду соціолінгвістичного така лексика розширює поняттєве коло української реальності та заохочує творити питомі новотвори з огляду на своєрідність українськомовної дійсності, що ми і розкрили на конкретних прикладах.

Таблиця новоанглійців-персономенів та українських відповідників

№	Новоанглійці (чи псевдоанглійці)	Українські відповідники
1.	бот	–
2.	букросинг	книгообіг, книгомандри
3.	бьордвотчинг	птахопостереження
4.	влог	–

Продовження таблиці

5.	гендер	соціостать
6.	камінг-аут	зізнання
7.	кросворд	хрестиківка
8.	лайфхак	навід, порада, підказка, лазівка
9.	лепбук	книжка-вкладанка
10.	мем	–
11.	подкаст	передача, запис, студія
12.	секс	любощі
13.	спойлер	шкідник, капосник, паскудник
14.	стартап	запуск, почин
15.	стейкхолдер	зацікавлена сторона, користач
16.	сторітелінг	оповідки, казки, байки, новелетки
17.	флешмоб	раптівка, попис
18.	фрілансер	вільнонайманець
19.	харасмент	домагання

Висновки. Позамовні чинники, зокрема соціокультурні обставини, в процесах запозичення лексики відіграють вирішальну роль. Зазвичай мова-джерело – це мова економічно й політично провідної держави світу з агресивною мовною політикою глобалізаційного штибу. Проте це не означає, що інші держави та мови мають цій політиці підлягати. Навпаки, варто базуватися на національному принципі з власною мовною першорядністю.

Новоанглійці-персономени – окремий підвид запозичених англійців, що є згущеним виявом чужомовних реалій та персональною творчістю, яка потребує переосмислення на українськомовному ґрунті та пошуку питомих відповідників, що ми й запропонували в нашому дослідженні. В окремих випадках така лексика (на зразок *бот* чи *влог*) є розширенням поняттєво-вербальної бази нашої мови та дійсності, проте в абсолютній більшості запозичених лексем українські відповідники – це актуалізація словотвірних можливостей української мови (*букросинг* – *книгообіг, книгообмін; стейкхолдер* – *зацікавлена сторона, користач; сторітелінг* – *оповідки, казки, байки, новелетки* та ін.).

Соціолінгвальна залежність від запозичених *новоанглійців* свідчить про несамостійність мислення так званої української еліти в публічному просторі, відсутність національного самоусвідомлення та знань з української мови, що породжує несформованість питомих завдань та рабську залежність від чужих понять. Це дослідження є частиною майбутньої монографії про явище англобарбаризації в українській мові та способи її вмотивованої нейтралізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Булаховський Л. А. *Вибрані праці в п'яти томах*. Том перший. Загальне мовознавство. Київ : Наукова думка, 1975. 495 с.
2. Фаріон І. Англомовний наступ в українській дійсності. *Сучасність*. 2000. № 3. С. 150–156.
3. Фаріон І. Українська мова в пастці англоварваризації: причини, наслідки, суть. *Націоналізм vs глобалізм: нові виклики. Збірник матеріалів Сьомих Бандерівських читань*. Київ, 8 лютого 2020 р. / упор. Ю. Сиротюк, Т. Бойко, Ю. Олійник. Київ : недержавний аналітичний цент «УССД» – ТОВ «Основа», 2020. С.110–135.
4. Фаріон І. Англоварваризація: термін і дійсність / *Термінологічна актуалізація української мовної дійсності*. Монографія. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2020. С. 5–59.
5. Голдованський Я. Лексичні англізми як етимологічна група в системі мови-реципієнта. *Мовознавство*. 1981, № 2.
6. Жлуктенко Ю. О. Українсько-англійські міжмовні відносини. Київ : Видавництво Київського університету, 1964. 168 с.
7. Ажнюк Б. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 48–54.
8. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 625 с.
9. Попова Н. О. Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему української мови кінця ХХ та початку ХХІ століття: автореф. дис... канд. філол. наук. Харків : Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2002. 17 с.
10. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 2003. 597 с.
11. Федорець С. А. Англійські запозичення в мові сучасної української реклами: дис. ... канд. філол. наук. Харків : Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2005. 203 с.
12. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків : Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2005. 20 с.
13. Битківська Я. В. Тенденції засвоєння та розвиток семантики англіцизмів у сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2008. 368 с.
14. Лапінська О. М. Англіцизми в структурі українського художнього тексту кінця ХХ – початку ХХІ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Дніпропетровськ: Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, 2013. 20 с.
15. Майструк Т. С. Англійські запозичення у функціонально-стильових різновидах української мови кінця ХХ – початку ХХІ століть: автореф. дис. канд. філол. наук. Кривий Ріг, 2010. 20 с.
16. Ясинецька Н. А. Структурно-семантичні особливості та функціонування новітніх англіцизмів в українській мові: дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2013. 253 с.
17. Франко І. Зібрання творів: У 50 т. Київ : Наукова думка, 1976–1986.
18. Андієвська Е.: «Для того, щоб існувала Україна, треба мову». URL: <https://www.dw.com/uk/%> (дата звернення 26.05.21); <https://www.youtube.com/watch?v=4MWE0HL3RJc> (дата звернення 30.03.2021).
19. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. Вибрані твори. Київ : Юніверс, 2001, с. 188–194.
20. Андієвська Е. Каварня. Сучасність, 1983. 126 с.
21. «Буття прочинилося навстіж...». Емма Андієвська (до 80-ліття з дня народження). Біобібліографічний покажчик / уклад. О. Круківська; ред. С. Чачко; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». К., 2011. 52 с. (URL: <http://biography.nbuv.gov.ua/data/data/bibliogr/2889.pdf>).
22. Bot. Матеріали вікіпедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0 (дата звернення 5.06.2021).
23. Bot. URL: <https://www.dictionary.com/browse/bot> (дата звернення 5.06.2021).
24. Bot. URL: <https://www.lexico.com/en/definition/bot> (дата звернення 5.06.2021).
25. Терміну «робот» виповнюється 90 років. Його придумав слов'янин. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2011/08/1/48350/> (дата звернення 7.06.2022).
26. Ярликова О. Знайомтеся, бот! Як виявити та протистояти фейковим акаунтам в соцмережах. URL: <https://rubryka.com/article/how-to-detect-fake-accounts/> (дата звернення 5.06.2021).

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

- АУС – Гороть Є. І. Коцюк Л. М., Малімон Л. К., Павлюк А. Б. / під загальним керівництвом Є. І. Гороть. Англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2006. 1700 с.
- ВАУС – Гороть Є. І., Коцюк Л. М., Малімон Л. К., Павлюк А. Б. Великий англо-український словник. 100 тисяч слів. Вінниця : Нова книга, 2011. 1700 с. URL: https://e2u.org.ua/s?w=bully&dicts=17&highlight=on&filter_lines=on
- ЕСУМ – Етимологічний словник української мови : У семи томах / За ред. О. С. Мельничука. Київ : Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.
- СІС – Словник іншомовних слів. Київ : Довіра, 2000. 1017 с.
- Ф.ЭСРЯ – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. Москва : Изд-во «Прогресс», 1964–1973. Т. I–IV.
- CD – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>.
- MW – Dictionary by Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/>.
- OED – Online Etymology Dictionary / Douglas Harper, 2001. URL: <https://www.etymonline.com>.